

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Scipio Claromontius De Ratione Status

Chiaramonti, Scipione

[S.l.], 1679

Praemittitur expositio vocum civitatis, Reip. sive status. Cap. I.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10064

LIBER PRIMUS DE JUSTO STATUS.

*Præmittitur expositio vocum civitatis,
Reipublicæ, sive status.*

CAPUT I.

Quandoquidem de Justo Status differen-
dum nobis est, opus est principio videre, qua
in re consistat, & ex quibus partibus constet, ac
postea agere de qualibet ipsius parte. Quod
ut fiat, sumamus à Politicis, quid sit status, regi-
men, vel Respublica, quæ eandem rem signifi-
cant, & primum quid civitas sit, cujus forma
respublica est. (*Præf. p. 2.*) Civitas igitur
ab Aristotele est definita, (*lib. 3. pol. cap. 6.*)
quod sit *plurium familiarum & domuum com-
munio, causa vitæ perfectæ, & se ipsa contenta.* Ita illam definit. Et quia
ejusmodi multitudo haud una durare posset, neq; finem suæ securitatis, &
satiætas consequi, nisi publica quædam esset potestas, quæ faceret, ut ho-
mines uniti non solum se invicem non læderent, sed mutuis officiis juva-
rent, & similia alia curaret: eapropter necessum est, ut firmata, & institu-
ta sit publica potentia, & jurisdictione: in qua consistit respublica, sive
status, & regimen, quicquid ex his dicere libuerit. Ita, ut respubl. veluti
forma sit, & civitas materia cujusdam compositi. Et licet, ob viciniam rerû,
sæpius totum per voces partium significetur, (nam cum dicimus rempubl.
intelligimus etiam sæpius civitatem una, & cum civitatem nominamus, inclu-

A

clu-

cludimus formam regiminis) attamen accuratè loquendo, altera significat partem materialem, altera formalem totius, uti diximus. Et in stricta illa significatione respubl. definita est ab Aristotele, quod sit *ordo civitatis, cum aliorum Magistratum, tùm maximè ejus, qui summam potestatem habet.* Et brevius, prout nunc quidam loquuntur, dicemus, quod Respubl. sive status, sit ordo civitatis circa Magistratus, & maximè circa absolutam potestatem: cum illi per absolutam potestatem intelligant summam potestatem, in cujus arbitrio sita est tota respubl. scilicet sancire, & abrogare Leges: & hinc corrigere, & immutare rempubl. & similia, quæ vox à Gallis ad nos venit. Hæc principia politica fundamenti loco ponenda sunt, & non demonstranda: solummodo explicari debent, quod paucis faciam. De cætero omnes moralium scriptores graves illam sine controversia admiserunt, præter Bodinum: is, quam se præbuit audentem in oppugnanda de industria doctrina adeo prudentis scriptoris, ut est Aristoteles, tam se prodidit socordem lectorem rerum, ab isto Philosopho scriptarum, & devium a genuino ejus, quem reprehendit, sensu. Sed relinquamus illum, quoniam cum primis Fabius Albergatus, (*in Dissert. polit. adv. Bod.*) nobilis & eruditus scriptor, solide ipsum refutavit. Jam quod spectat ad sensum definitionis civitatis, ita explicatur. (*Arist. l. 3. polit. cap. 6.*) Dantur variæ societates ob privata commoda: v. g. quod certa pecuniæ summa augeatur, qualis est mercatorum: vel ut se mutuo defendant, ut populorum fœdere junctorum: vel ob commercium inter illos rerum, quæ vel his abundant, vel illis defunt: veluti olim Carthaginensium & Tyrrenorum, aliorumq; similium. Ejusmodi societates non sufficiunt ad constituendam civitatem, sed opus est, ut in ea cura habeatur providentiæ omnium bonorum, quæ sufficiunt, & securitatis, tam internæ, quam externæ, neq; minus morum habeatur ratio, prohibendo vitia, ac virtutes nutriendo. Et hæc est societas perfecta, & se ipsa contenta, ut in definitione dicitur. Unde posset colligi corollarium observatu dignum: scilicet, si civitas ad eam tenderet corruptionem, ut porro curam nullam gereret, vitia & peccata civium puniendi, desineret esse civitas, vel minimum esset civitatis quasi umbra, & æquivocè talis. Ab ejusmodi corruptione non longè aberant Athenæ tempore Platonis, ut idem lib. de LL. scribit: (*lib. 3. sub finem*) Porro, quod definitionem reipubl. attinet, quod sit ordo civitatis circa Magistratus, id significat, quod Resp. consistat in

ordinanda Jurisdictione, & publ. potestate, uti ab initio dixi: attamen quod precipue posita sit in summa potestate, sive supremo & summo Magistratu, sive collegio, aut quodcumq; tandem illud sit, cui resp. in manu est. Significat pariter, quod minores Magistratus in diversis Rebus publ. possint esse iidem homines: at vero illud, quod discrimen essentiale inter eas facit, & quod specie differant, summa est potestas. Nam si illa sola apud populi totius concilium est, ut olim Romæ, ubi potentia condendi LL. & capitis condemnandi cives Romanos, penes totius populi comitia erat, genus erit reipubl. popularis. Si eadem summa potestas penes Nobiles solos residet: ut hodiè Venetiis apud Concilium magnum, quod ex nobilibus tantum constat: erit species reip. optimatum: & si in unius erit manu, Monarchia dicetur, ut infra repetemus; ita ut summa potestas reipubl. essentiam constituat, quoniam ratione istius discriminis, resp. in diversas dividitur species. Unde novum emergit Corollarium scitu dignum. Quod, scilicet, societates civiles Principibus subjectæ, qui sibi ipsis servant, aut suis ministris committunt exercitium summæ potestatis, non mereantur nomen reipubl. secundum hanc definitionem: quoniam ejusmodi societatibus civicis deest essentia reipubl. quæ summa est potestas. Et ea propter regiones, urbesq; Romanis subjectæ, quæ in provincias redactæ erant, scilicet quorsum Romani Magistratus ibant ad dicendum jus, appellabantur servitutæ affectæ. Quæ vero suis regebantur Magistratibus, etiam si tributum penderent, militemq; ex pacto cum opus esset, mitterent, vocabantur liberæ: Sigonius inter alios in lib. de jure provinc. (*lib. 1. cap. 1.*) Feuda quæ habent regalia, ut loquuntur Jcti, sunt hujus conditionis: sicut Regnum Neapolitanum, quod est feudum Pontificis, & Ducatus hodiè Urbini, Parmæ, & olim Ferrariæ. Sed revertamur ad præcipuum negotium, unde digressi sumus. Est itaq; reipubl. universè dicta talis, qualem definivimus, nimirum tam generatim, ut comprehendat non solum imperium, cujus plures participes sunt, quod communiter solum per reipubl. nomen intelligitur, verum etiam ubi unus dominatur, quemadmodum in Regno usu venit.

A 2

Ex